

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

SSA Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko Skarbowi Państwa - Staroście R.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 listopada 2008 r.,
zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 11 września 2008 r.,
sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 11 września 2008 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powódki J. W., jako podstawę prawną wskazując art. 130² § 3 k.p.c. w zw. z art. 370 i art. 398²¹ k.p.c. Zdaniem tego Sądu skargę należało potraktować jako nieopłaconą, ponieważ zawarty w niej wniosek o zwolnienie od opłaty sądowej dotknięty był brakiem formalnym (nie dołączono do niego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania powódki) i został zwrócony zarządzeniem przewodniczącego z dnia 11 września 2008 r. na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm. – dalej „u.k.s.c.”). Ponieważ wniosek zwrócony pozbawiony zostaje skutków prawnych, Sąd Apelacyjny przyjął, że w rezultacie skarga wniesiona przez powódkę nie

zawierała wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej, a jednocześnie nie została opłacona, co uzasadniało jej odrzucenie.

W zażaleniu skarżąca wniosła o uchylenie powyższego postanowienia. W oparciu o treść art. 380 k.p.c. złożyła także wniosek o rozpoznanie zarządzenia z 11 września 2008 r. o zwrocie jej wniosku o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej, podnosząc, że w uzasadnieniu skargi znajdowały się informacje pozwalające Sądowi na dokonanie oceny możliwości poniesienia tej opłaty przez powódkę.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powódka niesłusznie podważa prawidłowość zarządzenia o zwrocie wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej. Art. 102 § 2 u.k.s.c. nie ogranicza obowiązku dołączenia do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oświadczenia zawierającego szczegółowe dane o sytuacji rodzinnej i majątkowej strony do wypadku, kiedy oświadczenie takie nie było jeszcze w sprawie złożone. Ten formalny wymóg musi być spełniony zawsze, kiedy strona ubiega się o przyznanie jej choćby częściowego zwolnienia od kosztów i nie może być zastąpiony ogólnym odwołaniem się pełnomocnika strony do wcześniej dostarczonych przez stronę danych. Oświadczenie musi pochodzić od strony i zawierać informacje wskazane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 27, poz. 200). Nie dyskwalifikuje go pominięcie formy znormalizowanego druku, o ile treść odpowiada powyższym wymaganiom. W rozpatrywanym wypadku nie budzi wątpliwości, że tak rozumiane oświadczenie nie zostało przez pełnomocnika dołączone.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego podlega jednak uchyleniu z innych przyczyn. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 listopada 2006 r. (I CZ 69/06, nie publ.), który to pogląd podziela skład rozpatrujący niniejszą sprawę, niedopuszczalne jest odrzucenie nieopłaconego środka zaskarżenia wniesionego przez profesjonalnego pełnomocnika, jeżeli domagał się on jednocześnie w imieniu strony zwolnienia jej od kosztów sądowych w zakresie obejmującym ten środek, także wówczas, jeżeli wniosek ten należało zwrócić ze względu na niedołączenie do niego oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c. Hipoteza art. 130² § 3 k.p.c. obejmuje bowiem jedynie wypadki wniesienia przez profesjonalnych pełnomocników środków zaskarżenia i środków odwoławczych nienależycie opłaconych w momencie wniesienia, a więc takich dla których obowiązek uiszczenia opłaty rzeczywiście istnieje w chwili wniesienia, a nie

jest jedynie potencjalny, uzależniony od podejmowanych później czynności. Zgodnie z ugruntowanym poglądem złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wyłącza obowiązek uiszczenia opłaty od pisma objętego wnioskiem. Tym samym skarga kasacyjna powódki nie była w chwili wnoszenia pismem nieopłaconym w rozumieniu art. 130² § 3 k.p.c. Stała się nim dopiero po zwrocie wniosku o zwolnienie powódki od opłaty. Sytuacja ta jest podobna do występującej po oddaleniu wniosku strony o zwolnienie od kosztów sądowych i analogiczny powinien być w tym wypadku tryb dalszego postępowania. Oznacza to, że przewodniczący powinien wezwać pełnomocnika do opłacenia wniesionego środka w terminie tygodniowym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 r., I CZ 81/06, niepubl.). Sąd drugiej instancji odrzucił tymczasem skargę kasacyjną powódki bez uprzedniego wezwania jej pełnomocnika do uiszczenia wymaganej opłaty.

Z tych przyczyn zażalenie należało uwzględnić na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.